

NOTA TER BESPREKING

Analyse generieke functies

DATUM
21 mei 2021

Advies Architectuurboard Zorg

OPGESTELD DOOR
Secretariaat
Architectuurboard Zorg

Algemeen

De notitie "Rapportage Analyse Generieke Functies" is geschreven op verzoek van het Informatieberaad, als antwoord op de vraag om te "beoordelen in hoeverre de generieke functies met normen en/of met een gemeenschappelijke of publieke voorziening zouden moeten worden ingevuld". De Architectuurboard Zorg (AB) onderschrijft de noodzaak voor normering en ook normering van generieke functies. De AB acht het belangrijk dat de generieke functies in samenhang, vanuit de blik gericht op vooruitgang (innovatief, slim en modern) en het doorbreken van paradigma's beschouwd worden. Die kanten worden wat de AB betreft nog onvoldoende belicht. Algemene lijn van de AB is dat als ten behoeven van het stromen van data (interoperabiliteit) volstaan kan worden met standaarden of normen, voorzieningen pas nodig zijn als het niet anders kan. De toegevoegde waarde van voorzieningen is er pas als interoperabiliteit niet bereikt kan worden met standaarden en normen. Leg dan ook de focus op standaarden, afspraken en normeringen, en pas daarna op voorzieningen. Standaarden en normen zijn altijd nodig, ongeacht of er een gemeenschappelijke of publieke voorziening is of komt. Overigens is er geen strijdigheid tussen normeringen en voorzieningen.

AFGESTEMD MET

BIJLAGE(N)

Belangrijk punt van aandacht is dat de AB constateert dat de uitwerkingen niet altijd in overeenstemming zijn met haar adviezen mbt bijvoorbeeld generieke functies (4 september 2020) en voorzieningen als Mitz (6 november 2020) en ZorgAB (12 maart 2021), die integraal overgenomen zijn door het Informatieberaad Zorg (IB).

NB. De AB heeft haar review moeten doen obv een 0.5 versie van de notitie, die dus nog onderhanden werk was. Het gaat hier eerder om een tussentijdse review dan een beoordeling van een eindproduct. Het Informatieberaad Zorg (IB) ontvangt waarschijnlijk een heel andere, meer uitgewerkte versie. Naar verwachting heeft dit geen gevolgen voor dit advies.

Advies AB aan het IB

- Akkoord te gaan met de verbinding van deze notitie **en** de vervolgacties die hier nog uit volgen met de NEN normeringstrajecten.
- Akkoord te gaan met de inrichting van een certificeringsverplichting.
- Akkoord te gaan met het verzoek aan het ministerie van VWS om onderzoek te doen naar het op afzienbare termijn moderniseren van grondslagen in wet- en regelgeving.
- De indiener te verzoeken om de komende periode te focussen op **niet alleen** de impactbepaling en reeds genomen besluiten ten aanzien van generieke, gemeenschappelijke of publieke voorzieningen, maar **ook** de generieke functies als zodanig.
- Opdracht te geven voor een nader onderzoek ten aanzien van de voorstellen voor voorzieningen. Waarbij de AB benadrukt dat de focus gericht zou moeten worden op standaarden, afspraken en normeringen, en niet teveel op voorzieningen.

Dit onder voorwaarde dat de analyse in de notitie meer gestalte krijgt conform onderstaande toelichting en de eerdere AB-adviezen.

De AB kan op basis van de aangeleverde documentatie geen advies uitbrengen t.a.v. het voordragen als kandidaat bouwsteen van de Terminologieserver.

Toelichting AB advies

Om de materie beter te begrijpen, zouden de gebruikte termen en hun relatie tot elkaar geduid moeten worden. In algemene zin mist de analyse een duidelijke redeneerlijn: wat willen we echt bereiken, wat is er nu, wat is het gat en wat is er nodig? Daarnaast is er groot verschil tussen de orde grootte van de onderwerpen. Elk onderwerp verdient verdieping, maar die ontbreekt (nog) in de analyse.

De notitie "Rapportage Analyse Generieke Functies" is geschreven op verzoek van het Informatieberaad, als antwoord op de vraag om te *"beoordelen in hoeverre de generieke functies met normen en/of met een gemeenschappelijke of publieke voorziening zouden moeten worden ingevuld"*.

Deze vraag is alleen adequaat te beantwoorden als per generieke functie is beschreven in welke context deze functie acteert en welke eisen er aan de functie worden gesteld. Vervolgens kan worden geanalyseerd of bestaande standaarden en/of voorzieningen aan de eisen kunnen voldoen, of dat er marktregulerende maatregelen moeten worden genomen.

De toetsing op functionele eisen aan de generieke functies ontbreekt ogenschijnlijk in de analyse. Er wordt een algemene beschrijving van de functie gegeven, waarna vanuit de huidige situatie en de huidige middelen verbetervoorstellen worden gedaan die niet expliciet vanuit een vooraf gesteld kader van eisen worden getoetst. Het risico dat daarmee ontstaat is dat er binnen de beperkingen van de huidige werkwijze wordt gebleven, en dat er daarmee geen fundamentele verbetering van de geconstateerde situatie wordt bereikt. Door het ontbreken van de criteria zal ook een eventueel normproces stagneren.

De analyse zou aan kracht kunnen winnen als na de omschrijving van de generieke functies een lijst met criteria en eisen zou worden gegeven, waaraan vervolgens zowel de huidige situatie als de daarin gebruikte voorzieningen worden getoetst. We moeten ervoor waken dat generieke, gemeenschappelijke of publieke voorzieningen niet de blauwdruk voor normen zijn. Generieke, gemeenschappelijke of publieke voorzieningen moeten juist normcompliant zijn. Dit mag beter geëxpliciteerd worden. De verbinding tussen wat een generieke voorziening moet doen en wat we ervan verwachten is cruciaal. Anders haal je de maatstaf voor een normeringsinstituut weg en wordt het einddoel de interoperabiliteit moeizaam behaald.

Als er een nieuwe meetlat ontstaat, dan zul je bestaande normen danwel voorzieningen opnieuw langs die nieuwe lat moeten halen om te beoordelen of bijstelling noodzakelijk is.

Op basis van de eisen en criteria wordt dan parallel de doelarchitectuur opgebouwd op basis van de 'requirements' die aan de bouwblokken worden gesteld. Uit de oplegnotitie blijkt dat er in de gesprekken wel is gesproken over afspraken en criteria, maar deze zijn niet geëxpliciteerd. De criteria zouden moeten dienen als toetsingskader voor de invulling van de functie, en pas daarna eventueel als doorontwikkelingsafspraken van bestaande functies, maar zouden ook moeten kunnen leiden tot het inzetten van een volledig nieuwe richting voor de invulling van de generieke functie.

Generieke functies vindt je allereerst terug op veel verschillende plekken binnen 1 stelsel. De functie is meervoudig geïmplementeerd, op talloze manieren. Als je daarvan abstraheert zie je ineens dat het eigenlijk een 'generieke' functie is. Generieke functies vindt je terug in elk stelsel. Deze kunnen dus ook uit andere stelsels worden gehaald. Uit de analyse zou moeten blijken of het wenselijk is dat de generieke functie en/of voorziening er komt. De AB vindt nog onvoldoende helder of voldoende duidelijk is wat we nodig hebben aan functies. Netwerkgorg creëert een nieuwe werkelijkheid. Een situatie waar instellingsmuren bijvoorbeeld wegvallen waardoor de inrichting van rollen en type behandelrelaties veranderen. De functie autorisatie van de zorgaanbieder of toestemming van de cliënt zou weleens beter

opgelost kunnen worden door grondslagen aan te passen dan met behulp van voorzieningen. Daarnaast zou vanuit het perspectief van de nieuwe wereld in de volle breedte bekeken moeten worden welke functies nodig zijn. Dan kun je ook analyseren hoe bestaande of in ontwikkeling zijnde diensten erop passen of juist een heel andere aanpak gehanteerd moet worden. Bijvoorbeeld het inzetten van slimme methoden of innovatieve technologie (zie bijlage).

In het algemeen mist regelmatig een duidelijk verband tussen onder de kopjes "huidige situatie" vastgestelde 'beperkingen' in de huidige situatie en de 'acties' die staan onder de kopjes "nog te doen". Bovendien redeneert de "nog te doen" steeds vooral vanuit het bestaande (en de daarin ervaren beperkingen), maar wordt niet of nauwelijks gerefereerd aan waar men (b.v. vanuit de doelarchitectuur) naartoe willen werken.

Zo is het onderdeel implementatie nog onderbelicht. Er zou meer handen en voeten aan kunnen worden gegeven door per onderwerp te duiden wat de behoefte is, wat de urgentie per domein is, of de functie per domein kan/mag verschillen en of deze centraal of decentraal ingevuld kan worden.

Meer specifiek:

- Het is onduidelijk hoe het NEN traject generieke normen als aanvulling op specifieke normen zich tot deze notitie verhoudt.
- Het gebruik van vastgestelde voorzieningen blijft achter vanwege de lopende discussie over de over generieke functies.
- Het is onduidelijk hoe men denkt aan toetreding tot of lidmaatschap van het informatiestelsel. Zorgaanbieders hebben URA's, maar partijen als NZa niet. Men zou moeten duiden hoe dit te willen regelen, bijvoorbeeld door iedereen een unieke identiteit te geven.
- Streven moet zijn om de identificatie middelen los te trekken van de toepassing. De in de context benodigde attributen zouden apart beschikbaar moeten komen.
- Als het gaat om autorisatie moet je eerst weten hoe de bevraging van systemen ingericht wordt voordat je hier uitspraken over kan doen en bij wie verantwoordelijkheden gelegd worden (bronhouder of centrale voorziening).
- Het gebruik van BSN los van DigID als los attribuut in combinatie met andere middelen moet georganiseerd worden. Punt van aandacht is dat in het persoonsdomein andere nummers en middelen gebruikt.
- Het richten op informatie attributen in algemene zin verdient aanbeveling bij de diverse onderwerpen.
- "Nog te doen" staat bij veel onderwerpen nog open.
- Beter kan worden uitgewerkt wat men bedoelt met transformatie. In welke context, maar ook of bepaalde transformaties als centrale voorziening ingezet kunnen worden.
- Nagedacht moet worden over ondersteuning. Bijvoorbeeld een vertaling zodat eigen protocollen behouden kunnen worden.
- Een roadmap ontbreekt.

Belangenverklaring

Voorafgaand zijn de belangen van de Architectuurboardleden kenbaar gemaakt. De verschillende belangen zijn gewogen en hebben niet geleid tot uitsluiting van advies.

Bijlage

- **Knowledge graphs:** techniek om een ontologie vast te leggen (in de vorm van een graaf-model) in speciale graph-databases. Dit is het eigenlijke 'kennismodel' van het betreffende domein, de basis om functies met innovatieve technologie te realiseren (o.a. zoekmachines en AI machine learning).
- **MijnOmgeving:** dit is ook te zien als een innovatie, omdat hiermee een nieuw paradigma wordt geïntroduceerd. Je kunt tussen zorgverleners onderling informatie blijven uitwisselen, je kunt de informatie ook vanuit elke zorgverlener naar de MijnOmgeving brengen en dáár sommige functies gaan uitvoeren.
- **Indexering / search / semantic search:** zoekmachines leggen indexen aan van gegevens in bronsystemen; eigenlijk is dit ook te zien als een soort 'uitwisselprofiel'. De indexen kun je weer aan elkaar verbinden, hetzij handmatig hetzij geautomatiseerd. Op de index kun je meta-data of regels toevoegen. Slimme semantische zoekmachines leggen geen platte indexen aan maar gebruiken knowledge graphs (doet Google sinds 2014 ook). Een IT-leverancier heeft bijv. een 'uber-index' gemaakt van alle gegevens in alle systemen van één ziekenhuis. Als je die index hebt, kun je ook nadenken of je daar geen autorisatie en toestemmingsfuncties op kunt maken. Je zou die ook kunnen presenteren in de Mijn-Omgeving van de betrokkene. En relateren aan een ontologie/knowledge graph.
- **Context-gebaseerde autorisatie:** in alle organisaties de laatste 10 jaar steeds complexer geworden, rolgebaseerde toegang (RBAC) voldoet allang niet meer, de specifieke situatie waarin iemand wel/niet toegang mag krijgen tot het raadplegen of bewerken van een gegeven in een dossier is afhankelijk van de specifieke context (veelal een veelheid aan variabelen), we noemen dit inmiddels 'context-gebaseerde toegang'. Die context komt voor een groot deel uit wet- en regelgeving. Uitdenken van nieuwe, eenvoudigere oplossingen voor autorisatie moet je dus samen met wetgevingsexperts doen.